

Christian Carl Brorson.

Af cand. mag. *Carl Lindberg Nielsen*, Varde.

Historiens Skikkelser har det sine Vanskeligheder at skildre rigtigt. Allerede deres ydre Livsomstændigheder er det paa Grund af Kildernes Magerhed ofte ugørligt at udrede i Enkeltheder. Men mange Gange vanskeligere er det at komme til Klarhed over, hvad der boede i deres Indre. Og vanskeligst er Opgaven, naar det drejer sig om Lokalhistoriens Personer, der som Regel ikke har hørt til de allerbetydeligste, og som sjældent har efterladt sig skriftlige Optegnelser, men som det alligevel har sin store Interesse at lære at kende, fordi de afgiver Vidnesbyrd om, hvad der rørte sig i Befolkningen. Den Mand, som her skal skildres, har gennem sine efterladte Papirer lukket op for sin Sjæl, saa at man i alt Fald til Dels kan se, hvad han har tænkt og troet.

Christian Carl Brorson var en Søn af den navnkundige Psalmedigter *Hans Adolf Brorson* og født i Ribe Bispegaard den 12. November 1745.

Biskop Brorson var gift to Gange, første Gang med sin Kusine *Cathrine Stenbæk Clausen* (født 1706), der døde 1741, just da Brorson stod i Begreb med at rejse til København for at modtage Bispevielsen. Med hende havde han 13 Børn. Det ældste Barn var

Nicolai Brorson, født 1723. Fra sit tolvte Aar var han sindssyg og maatte holdes indespærret paa sit Værelse. For Døren og Vinduet var der sat Jernstænger; thi Vanviddet brød stundom frem i Voldsomhed og Vildskab. Han var tillige lam i Underkroppen og talte yderst sjældent og da altid med megen Besværighed. — En Dag kom en fattig, troende Mand op til Biskop Brorson. Han saa sig om i Bispegaarden og syntes, at der var meget skønt og pragtfuldt, saa Biskoppen sagtens kunde have det godt. Han sagde derfor til Brorson: „De har, Hr. Biskop, sunget saa skønt og gribende om Korset; men De kender vist ikke selv noget til det.“ Biskoppen svarede intet, men tog Manden ved Haanden og førte ham hen til det lille Kammer, hvor den vanvittige Søn sad bag Jernstængerne og stirrede vildt paa den fremmede. Den fattige Mand blev da beskæmmet og fortrød sin Udtalelse.¹⁾

Biskoppens anden Hustru var *Johanne Christine Riese* (født 1710), hvis ældre Søster var gift med H. A. Brorsons Broder Biskop Brorson i Aalborg. I sit andet Ægteskab fik Brorson Sønnen *Christian Carl* og Datteren *Cathrine Stenbæk* (født 1753, død 1836) — foruden en Søn, der døde kun 1 Aar gammel.

Christian Carl Brorson blev Student fra Ribe Latinskole 1762 og begyndte derefter det theologiske Studium ved Københavns Universitet. Under sit Ophold i København har han sikkert haft Tilhold hos sin Halvbroder *Broder Brorson* (født 1728), der paa den Tid var Sognepræst ved Vor Frelzers Kirke paa Christianshavn. Den 12. September 1764 blev C. C. Brorson, 18 Aar gammel, theologisk Kandidat. Men kun tre Maaneder før, nemlig den 3. Juni, var hans

¹⁾ John Hansen: „Hans Adolf Brorson og hans Brødre“. Odense 1894. Side 247—248.

Fader Biskoppen død, og denne Begivenhed har muligvis betaget ham Lysten til at læse paa den mere tvungne Maade, som Forberedelsen til en Eksamen udkræver, i alt Fald blev Resultatet ikke særlig straalende, nemlig anden Karakter.

Efter bestaaet Eksamen rejste han hjem til *Ribe*, hvor han blev ansat som *Hører ved Latinskolen*. Om hans Virksomhed som Lærer har en af hans Disciple¹⁾ senere givet ham det Vidnesbyrd, at „han var en herlig Mand, som ved utrættet Flid i sit Kald, ved Hjertensgodhed og Blidhed i Omgang vandt alles Agtelse og Hengivenhed.“

I *Ribe* boede hans Moder, der efter sin Mands Død havde købt et Hus i Byen, hvor hun havde tænkt at ende sine Dage. Til *Ribe* kom ogsaa Broder Brorson, der i 1766 fra Vor Frelsers Kirke blev kaldet til Embedet som Stiftsprovst i *Ribe*.

Af dette Familieliv udreves C. C. Brorson i 1770, da han af sin gamle Farbroder Biskoppen i Aalborg den 14. August blev kaldet og den 2. November ordineret til *Præst for Hundstrup og Østerild*, som dengang var et Vicepastorat, hvortil Biskoppen i Aalborg havde Kaldsretten. Brorson befandt sig imidlertid ikke helt vel i Thy, og da *det residerende Kapellani ved Ribe Domkirke* i 1773 blev ledigt, søgte han dette Embede — efter sit eget Udsagn ikke fordi Indkomsterne var bedre, men fordi han ønskede at være nærmere ved sin Familie. En god Fortaler har han sikkert haft i sin Broder Stiftsprovsten, der i første Halvdel af 1773 var konstitueret Biskop. Brorson fik da ogsaa Embedet (16. Juni 1773), 4 Dage efter at Stiftsprovsten var død.

Brorson blev i *Ribe* til 1782, da han under 19. Juni

¹⁾ Stiftsprovst C. V. Claudi i Aalborg, død 1829. Se *Ribe Skoleprogram* 1824 Side 12 og 1830 Side 28.

blev kaldet til *Sognepræst i Varde*. Aaret før havde han viet sin Hælsøster Cathrine Stenbæk Brorson til daværende Byskriver, senere Byfoged *Laurids Fogtman* (1748—1821) i Varde, der havde begyndt sin Løbebane som Tjener og Skriverdreng hos Biskop Brorson i Ribe. Da begge den gamle Bispindes Børn saaledes boede i Varde, besluttede hun selv at flytte dertil og tog sammen med sin sindssyge Stedsøn Nicolai Ophold i Præstegaarden, der dengang laa paa Torvet, der hvor nu Hotel „Varde“ ligger. Nogle Aar senere (1790) døde Pastor Brorsons Halvbroder Sognepræst Hans Adolf Brorson i Emmerlev, og hans Enke *Anna Christine Agnethe Brorson*, en Sønnesdatter af Pastor Nicolai Brorson ved St. Nicolai Kirke i København (Broder til Biskopperne Brorson), flyttede da ogsaa til Varde, hvor hun til sin Død den 22. December 1814 boede ved Siden af Præstegaarden i det lille kønne Hus, der nu tilhører Gæstgiver S. Sillesen.

Brorson var en rank, høj, ædel Skikkelse med et skarpttegnat Ansigt, præget af Alvor og Godhed. Blid og ejegod var han i Omgang. Saaledes beskrives han af en samtidig.

Hans *Grundstemning* har utvivlsomt været Vemod, ja Tungsindighed. Mens han var Hører, forelskede han sig i en Datter af Købmand *Hans Gerdes* i Ribe *Anna Rosa* (død 1833 som Enke efter Krigsraad og Birkedommer *Peder Lauritzen* af Kjærlingbjerg). Det synes, at hendes Familie har sat sig imod Forbindelsen, hvilket Brorson tog sig saa nær, at Følgerne deraf vedvarede for ham Livet igennem. Senere, formodentlig da Købmand Gerdes gik fallit i 1769, vilde Familien nok tillade Ægteskabet; men da vilde Brorson ikke paa Grund af hans allerede dengang derover begyndte Svaghed og Melankoli, og til sin Dødsdag for-

blev han ugift. Det var — hvad han selv fortæller i et Brev — dette Tungsind, der pinte ham i hans Ensomhed i Hundstrup Præstegaard. I et Nytaarsvers til sin Farbroder i Aalborg siger han om sig selv:

I Hundstrup Præstegaard vi Gud ej nok kan prise
 For al den Godhed, han i Fjor mod os lod vise,
 Undtagen at jeg selv er hel upasselig,
 En Time er jeg glad, en anden sørgelig.

Det var denne ulykkelige Sindsstemning, der bragte ham til at søge Embedet i Ribe, „fordi jeg ønskede at være nærmere hos min Familie, hvilket en stærk Tungsindighed gjorde fornødent for mig.“¹⁾ Anlægget til Tungsind var sikkert en Familiearv — hans Fader Psalmedigteren var ikke ukendt med mørke Tanker, og hans stakkels Broder Nicolai havde jo faaet sin rigelige Del af Slægtsarven. Men mange sørgelige Stunder voldte Tungsindet ham. I saadanne Øjeblikke kom der gerne en og bankede paa hans Kammerdør. Det var hans Søster Fru Fogtman, der altid kunde bortmane den mørke Stemning ved sin kærlige, blide og fornuftige Tiltale. Det fortaltes, at Brorson i 1786 skulde have været Stiftsprovst i Ribe; men da den søsterlige Skytsaand ikke kunde følge ham derhen, forblev han i Varde.²⁾

Hvad hans *præstelige Virksomhed* angaar, siger en samtidig, da var han Præst som Menneske og Menneske som Præst. Vandel og Lære stemmede nøje overens. Utrættelig besøgte han de syge, og ikke sjældent betalte han Læge og Medicin, hvor Nøden havde til Huse. En af hans største Glæder var at un-

¹⁾ „Christelig Samler“. Udgivet af E. Mau. 14. Bind. 1851. Side 55.

²⁾ Det stemmer dog vist ikke med Virkeligheden, at Brorson skulde have været Stiftsprovst; men saaledes fortaltes der.

derstøtte de fattige. Da han laa paa sit Dødsleje, samlede derfor 19 af Byens mest velhavende Mænd en Sum Penge sammen, som de sendte til Brorson, for at han kunde have den Glæde at uddele dem til de trængende.

Drukkenskab var ham modbydelig. „Om Aftenen gaar de og pimper og pimper med Flasken i Lommen for i Mørke at skjule denne Synd.“ — Engang var Brorson i et Selskab, der kun bestod af Mænd. Ud paa Aftenen, da Vinen gjorde sin Virkning, aflagde man al Tvang. Overgivenheden tog til med Drik og Sang i den Grad, at de tomme Flasker kastedes ud ad Vinduerne. Brorson blev alvorlig og dadlede — tog sin Hat og gik fortrydelig hjem. Tidlig næste Morgen skal han selv have opsamlet Skaarene af de paa Gaden sønderslagne Flasker, hvorved en beskæmmende Følelse greb Gaarsdagens overgivne Gæster.

Som *Prædikant* ragede Brorson frem over det almindelige Jævnmaal. Af hans Prædikener er der bevaret en Snes Stykker. Med Undtagelse af et Brudstykke af en Ligprædiken fra 1783 stammer de alle fra hans Embedstid i Ribe.

Det er meget karakteristisk for ham og for Tiden, at hans Prædikener saa godt som ikke er dogmatiske, men af moralsk Indhold. F. Eks. har han efterladt sig tre Aftensangsprædikener til Skærtorsdag (1775, 1778 og 1782); i alle tre Prædikener omtales Fodtvætningen, derimod nævnes Nadveren ikke med et Ord. I Stedet for taler han om „Jesu Eksempels Efterfølgelse som et ægte Bevis paa en sand Kristendom“ eller „Jesu Afsked fra Verden borttager alt det ubehagelige fra en Kristens Afsked.“ Brorson siger selv: „Blot dogmatiske Prædikener bør kun sjælden have Sted, der bør stedse drives paa at forbedre Mennesker, at danne dem til gode Kristne og gode Borgere,

retskafne Husfædre og Husmødre, lydige Børn, tro Tjenestefolk o. s. v.“

Brorsons Prædikener er affattet i et for den Tid smukt og tiltalende Sprog, behageligt fri for de uendelig lange og indviklede Sætningskæder, hvormed Datiden forstod at tilhulle Tankegangen — kort og knapt siger han sin Mening. Slutningen af hans Prædiken paa Skærtorsdag 1782 vil kunne være et Eksempel paa, hvor smukt han formaaede at behandle sit Modersmaal:

Uden Tro og Tillid til Gud, uden et levende Haab om en salig Evighed, saa synes vi ved Døden at tabe alting: Venner, Formue, Fornøjelser, Ære, Fortrin. Men Jesu Afsked lærer hans troende, at det er saa langt fra, de taber ved Døden, at de meget mere vinder uudsigelig meget. Her staar ej alene: „*Han skulde gaa af denne Verden*“ [Johannes 13, 1]; men der staar og, hvor han gik hen: „*til Faderen*“ ☩: til den ubeskrivelige Herlighed og Salighed, han fra Begyndelsen af havde hos Faderen i Faderens Skød. Men vi har jo allerede hørt, at disse Jesu forunderlige Gange, da han gik fra Faderen og kom til Jorden, og da han forlod Jorden igen for at gaa til Faderen, det var ej for hans egen Skyld, men for vor Skyld. Han vil føre os med sig til Faderen, hjem til hans Faderhus, hjem til hans Faderherlighed. Dersom vi da dør med ham, tager Afsked som han, kan vi da kun tabe ved at dø? Kan vi tabe ved at komme i en nærmere Forening med Gud? Umuligt! At komme til Faderen ved Sønnen er jo den højeste Lyksalighed, vi kunde ønske — — —

O, hvor salig er da en Kristens Afsked fra Verden! Hvor rolig kan han sige Verden Godnat; thi han ved, hvor han gaar hen, han gaar til Faderen.

O, lyksalige Dag, naar det Baand brister, der her nøder hans udødelige Sjæl til at være bunden til Jorden!

Brorson har ikke indskrevet sit Navn i Historien som en stor *Theolog*. Ikke lidt forbavsende virker derfor den Oplysning, at denne i theologisk Henseende ellers ganske ukendte Præst har været *Mægler i en kirkelig Strid i den lutherske Menighed i Amsterdam*. Menigheden her var i sidste Halvdel af det 18. Aarhundrede i en blomstrende Forfatning. Den talte 25—30000 Medlemmer og havde 6 Præster. Tre af disse sidste mentes imidlertid under deres Studier ved tyske Universiteter at være blevet paavirket af rationalistiske Tanker. I Slutningen af 1786 indgav derfor 126 Menighedsmedlemmer en Klage over disse tre Præster, der blev beskyldt for at føre Vranglærdomme.¹⁾

Mellem Vestjylland og Holland var der paa den Tid en ikke ubetydelig Handelsforbindelse, og blandt dem, der handlede paa Holland, havde Brorson en bekendt, en Købmand *Haugaard*, som havde faaet tilsendt Klagen over Præsterne. Han anmodede Brorson om at meddele sin skriftlige Betænkning derover. Denne blev meget forundret over *Haugaards* Anmodning og indvendte, „at han i saa betydelig en Sag ej burde henvende sig til saa liden en Prose,²⁾ men til de

---

¹⁾ Nærmere Oplysninger om denne hollandske Kirkestrid findes i „Bericht der allgemeinen kirchlichen Versammlung der Evangelisch-Lutherischen Gemeine in Amsterdam. Aus dem Holländischen mit einem Vorbericht und Anmerkungen von E. H. Mutzenbecher“ Lingen 1792 og Theodor Fliedner: „Collektenreise nach Holland und England“ 1. Bind Essen 1831 Side 95—114. — Disse to Værker omtaler ikke Brorson.

²⁾ Praas.

Stjerner af første Størrelse, der glimrer paa den danske Kirkes Himmel, saasom en Bastholm, Janson, Hviid, Moldenhawer, Hornemann,¹⁾ en af vore berømmelige Biskopper o. s. v.“ Dog kunde han ikke undslaa sig for at opfylde Begæringen og nedskrev en udførlig Betænkning, der sammen med Prædikenerne afgiver et ikke uinteressant Vidnesbyrd om en jævn Præsts Tænkemaade i den Overgangsperiode, som Slutningen af det 18. Aarhundrede var.

Brorson virkede paa Rationalismens Tid. Men det vilde være forkert at kalde ham Rationalist. I det væsentlige var han rettroende, dog ikke ortodoks i det 16. eller 17. Aarhundredes Forstand.

I nogle Henseender afviger han fra den ortodokse lutherske Dogmatik, saaledes naar han tvært imod den ortodokse Lære om, at alle Hedninger uden Undtagelse er hjemfalden til evig Fortabelse, i sin Betænkning forsvarer den Sætning, „at Folk af alle Religioner kan blive salige“, og paastaar, at denne Lære „er grundet ikke alene i Fornuften, men ogsaa i den hellige Skrift“ (Apostlenes Gerninger 10, 34—35). „Jeg synes,“ fortsætter han, „det er næsten en Gudsbespøttelse at ville sige, at Menneskets evige Salighed beror alene paa den Religion, i hvilken han er født og opdraget; thi dette strider jo ganske imod Guds Visdom, Godhed og Retfærdighed. Kan der derimod være nogen mere frydelig Tanke end denne, at Himlene faar Indvaanere fra alle Verdens Hjørner og Egne, af alle Hedninger og Stammer og Folk og Tungemaal? — — — Af alle menneskelige Lyster synes mig ingen

¹⁾ Den kgl. Konfessionarius Bastholm samt Professorerne Hviid, Moldenhawer og Hornemann var Rationalister, medens Universitetets Prokansler Janson betragtedes som ortodoks (stod paa omtrent samme theologiske Standpunkt som Balle).

mere ubegribelig end Lyst til at gøre snævre Himle og udvidede Helveder.“

Et andet Punkt, hvor han er i Uoverensstemmelse med Ortodoksien, er Læren om Genfødselen. Paa virkningen fra hans pietistiske Slægt er her tydelig. Mens den ortodokse Lære er, at Genfødselen finder Sted ved Daaben, lærer Brorson i sine Prædikener ligesom Pietisterne, at Genfødselen sker ved Omvendelsen.¹⁾ Her er der dog den Mærkelighed, at Brorson i en Ligprædiken, der ganske vist kun forefindes i Afskrift, men som dog efter al Sandsynlighed stammer fra ham,²⁾ meget inkonsekvent lader Genfødselen og Daaben falde sammen.³⁾

Dybe Indtryk har Brorson sikkert modtaget fra sit pietistiske Hjem. I sine Prædikener driver han paa Omvendelse, og han begrundet sin Omvendelsesprædiken ved at henvise til Menneskets totale Fordærvelse (saaledes navnlig i Prædiken paa 19. Søndag efter

---

¹⁾ F. Eks. i Prædiken paa 19. Søndag efter Trinitatis 1773: „Den Forandring, som sker med et Menneske, naar han ved Troen til Jesum faar sine Synders Forladelse, kalder vi Igenfødselen.“

²⁾ „Personalialia over Madme Susanne Ølgaard, fød Borch, som døde i Varde d. 4de Augusti 1783.“ — Paa Omslaget af den bevarede Afskrift har Universitetsbibliothekar P. G. Thorsen skrevet: „Talen er vist af C. C. Brorson og her skrevet af Fru Fogtman“ (Brorsons Søster). Til yderligere Bestyrkelse kan det anføres, at Brorson stod i et meget venskabeligt Forhold til den Øllgaardske Slægt (han har saaledes skrevet Digte til Medlemmer af denne Familie), og at baade ifølge Reglementet af 28. December 1731 og det af 10. September 1783 vedrørende Embedsforretningernes Deling mellem Sognepræsten og den residerende Kapellan i Varde tilkom Ligprædikener Sognepræsten.

³⁾ „Saa snart ske kunde efter Fødslen, blev vor salige opofret til Gud i den hellige Daab, hvorved hun blev en igenfødt Kristen.“

Trinitatis 1774). I en underlig Modsætning hertil staar hans Forsvar i Betænkningen for, „at endog Hedninger undertiden har gjort gode Gerninger og er derved blevet behagelige for Gud. — — — Bort med de gamle urimelige Talemaader, at Hedningernes bedste Gerninger var ikkun glimrende Synder, væk med denne sorte, menneskefjendske Tanke, der uden Tvivl første Gang maa være avlet i en dum Hjerne eller et ondt Hjerte.“

Dog synes han ikke at have manglet Blik for Skyggesider ved Pietismen og dens undertiden overdrevent følelsesbetonede Kristendom. Naar Brorson saaledes i en Prædiken¹⁾ advarer mod at „fordre bestandige Følelser som et Bevis paa Guds Fred“ for derefter at fortsætte med følgende atter overstregede Ord: „Mange har saaledes efterhængt den Lærdom om Følelser, at det er bleven til smudsige Begreber,“ er disse Ytringer sikkert rettet mod Pietismen.

Paa enkelte Punkter kritiserer Brorson direkte Kirkelæren, saaledes Brugen (men ikke Indholdet) af Ordene „Person“ i Treenighedslæren og „Natur“ i Kristologien.²⁾ Og hans Lære om Djævelen og de onde Aander er i alt Fald begyndende Rationalisme. Saaledes opfatter han de urene Aander, hvormed der er Tale i Lukas 11, 24—26, ikke som virkelige Aander, men som „syndige og lastefulde Bevægelser i Sjælen.“ I det hele søger han at reducere Djævelens og de onde Aanders umiddelbare Virkninger til et Minimum og siger: „Vort eget fordærvelige Hjerte, vore egne uordentlige, sanselige Begærligheder er den farligste Djævel, fordi den altid er os nærmest.“

Man vil heraf se, at ligesom Tiden var en Overgangstid, var Brorsons Tanker en Blanding af gammelt og

¹⁾ Paa 4. Søndag i Advent 1779.

²⁾ Læren om Kristus.

nyt. Man kan derfor ikke uden Modifikationer henføre ham til en af de tre almindelige Grupper Ortodoksien, Pietismen eller Rationalismen. Han rummede noget af alle tre Aandsretninger, maaske dog mest af Pietismen; men hans Tankegang synes ikke at have været ganske konsekvent. —

Brorsons Betænkning over Klagen over Præsterne blev oversat til Hollandsk af den før nævnte Købmand Haugaard og sendt til Amsterdam. Den indlader sig ikke paa at besvare Spørgsmaalet, om de tre Præster i Holland virkelig var skyldige i det, de blev anklaget for. Den forsøger kun at udglatte og formilde og tolker Præsternes Udtalelser saa ortodokst som muligt. Betænkningen skal være blevet vel modtaget, og en stor Gave af Krydderier og Kolonialvarer blev senere sendt Brorson som Tak derfor. Dog synes den ingen Indflydelse at have haft paa Begivenhederne i Holland, idet Uroen og Misfornøjelsen vedvarede, og 1791 skilte de ortodokse sig ud og dannede en ny saakaldt „genoprettet (hersteld) evangelisk-luthersk Menighed.“

— Foruden at være Præst gav Brorson sig ogsaa af med Digtekunsten, og han har udgivet 5 *Lejlighedsdigte til Bryllupper og Begravelser*, det ene mere forfærdeligt end det andet. Det er ubegribeligt, hvad smukt St. St. Blicher har fundet i et Mindedig, Brorson skrev i 1779 over en afdød Ungdomsven Hospitalspræst Volquartz i Kolding, saa at han endog fandt sig foranlediget til at genoptrykke dette Makværk i sit Maanedsskrift „Nordlyset“ 1829.¹⁾ Lige saa smuk og naturlig Brorsons Prosa er, lige saa skruet og kunstig er han som Regel i sine Vers. De er Beviser paa,

¹⁾ Side 113—124. „Tanker ved Hospitals-Præstens Velædle og Velærværdige Herr Richard Hagerup Volquartzes salige Død i Colding den 1ste May 1779.“

at han kendte de forskellige Versemaal; men med Poesi har de i det store og hele intet at gøre.

Hans Mangel paa Smag og Takt træder frem paa adskillige Steder, f. Eks. i det højtidelige Mindedigt over Volquartz, hvor pludselig det rædselsfulde Ord „Pladdergejst“ skratter igennem, eller naar han i et Digt ved Biskop J. K. Blochs Begravelse i Ribe 1773¹⁾ kalder de kongelige for „Guderne paa Jordan“ og siger, at de „salige drikker af Gudernes Vin.“ Toppunktet i Smagløshed naar han dog i følgende „Brudeseng-Skrivt“ i Anledning af Bispedatteren Frøken Charlotte Blochs Bryllup:

Saa lig da saa blødt, som det Frøkner kan tjene,
Naar de skal forvandles til Frue fra Mø!
Saa stræb da, at Blochen faar Stamme og Grene
Og Skove med Tiden udvikles af Frø o. s. v.²⁾

Hans Lejlighedsdigte er paa en enkelt Undtagelse nær alle bestilte, og man mærker tydeligt, at han digter kun, fordi han skal, ikke fordi en indre Glød driver ham til det. I et af sine Lejlighedsdigte³⁾ udstø-

1) „Echo af den Klage-Tale, som blev holdt i Cimbrenes Tempel den 25de Januarii 1773“, trykt i Broder Brorsons „Liig-Prædiken over Jørgen Karstens Bloch, S. S. Theolog. Doctor og Biskop over Riber-Stift, paa Hans Biesettelses Dag den 25. Januarii 1773 udi Riber Dom-Kirke“ Haderslev (uden Aar) Side 45—68.

2) „Hyrdindens Drøm i Ribe-Enge om Ægte-Foreeningen imellem Herr Th. Friderich von Jessen, Kongelig Dansk Resident og Consul i Lybek, samt Frøken Charlotte Bloch, fuldbyrdet i Ribe-Bispegaard den 9de September 1784“ Haderslev (uden Aar) Side 31.

3) „Tanker ved Urnerne, som giemmer Støvet af Frue Oberstinde Sophia Hedevig von Brockdorff, født Grabov, Frue til Grundet, Hoigaard, Bratschou etc., og af Hr. Adam Carl von Lüttichau paa Thiele“ Viborg 1784 Side 4.

der han derfor et lille Suk og klager over Mindedigtes Upaalidelighed:

Den daarlig handler, som vil døde dømme,
 Dog man dem og for meget kan berømme.
 Det hvide Marmor lyver tit og skaber
 Af fejge Helte, vise Mænd af Aber.
 Her Pen og Mejsel skejer let og irrer,¹⁾
 Helst naar man Ros med gyldne Sporer pirrer.

Og dog — trods alle Indvendinger, man kan gøre, *havde* Brorson arvet noget af sin Faders Digtergave. Følgende følte Linier ved et Bryllup bærer Vidne derom:

O, du himmelske Velgører,
 Kanæ Højtids store Gæst!
 Hør de Bønner, vi fremfører,
 Hellige vor Bryllupsfest!
 Helligt skal det Alter være,
 Som vi nu vil ofre paa,
 Helligt Løfte vi frembære,
 Sæt din Naades Segl derpaa!²⁾

Og skøn og poetisk er den Indskrift, han satte paa sin ulykkelige, sindssyge Broders Gravsten:

Indsvøbt i Nat din Sjæl ej her udviklet blev,
 Hist over Stjerners Vej dit Liv begyndte!

Men smukkest er dog den Sang, han skrev, og som blev sunget ved denne Broders Begravelse i 1791. Det

¹⁾ Tager fejl.

²⁾ „Thieles May-Glæde i Anledning af den lykkelige Forening imellem Herr Jens von Jermin, Deres Kongel. Majests. Kammerjunker samt Stam-Herre til Ausumgaard, og Frøken Helle Sophia von Lüttichau, som blev fuldbyrdet paa Thiele den 4de May 1781“ Haderslev (uden Aar) Side 21.

er ikke et bestilt og betalt Digt, men Tonen kommer fra Hjertet, enkelt og enfoldigt:

Jeg levede i Skjul paa Jorden,
Til Graven skjulte al min Ve.
Nu kan jeg først i Engle-Orden
Guds skjulte Hensigt med mig se.
Tak, ubegribelige Gud,
Som førte alting herlig ud!

Min Sjæl, som her kun laa i Dvale,
Nu smiler i en evig Fred.
Fra Jordens taagefulde Dale
Jeg hævedes til Salighed.
O, Jesu Christ, al Verdens Trøst,
Nu skuer jeg din Naades Høst!

Saa skal da hist en Frugt indhentes
Af Frø, som her umodnet blev.
Lyksalig Stund, da Livet endtes,
Og Sjælen sig fra Støvet rev.
O, ubegribelige Gud,
Hvor salig førtes alting ud!

Er dette Digt ikke tilstrækkeligt til at erklære Brorson for den gamle Psalmedigers ægte Søn? —

Et elskeligt Menneske og en brav Præstemand — det er det Indtryk, man faar af Brorson. Men kun kort skulde hans Virketid blive. Efter et længere Sygeleje kom Døden, som han længtes efter. Den 1. April 1795 gik han bort, ikke fyldt 50 Aar, og blev begravet 9. April. „Kiøbstædens værdige Embeds- og Handels-Stand, der med en 30 andre Mænd vare indbudne til Følge, viiste sin Hengivenhed og Ærefrygt ved efter egen Tilskyndelse at bortbære hans afsjælede Legeme til det Sted paa Jacobi Kirkegaard, han selv havde valgt; henved 100 af Menighedernes øvrige Mænd kom uden Indbydelse, og Parviis i Sørgeklæder ledsagede tilligemed omtalte Følge Liiget;

derforuden vare paa Byens rummelige Torv og paa Kirkegaarden nogle 100 Mennesker forsamlede.“ Provst Clausen fra Ho holdt Ligtalen i Kordøren i St. Jacobi Kirke over Ordene i 1. Mosebog 49, 18: „Herre, jeg bier efter din Frelse“, og af H. A. Brorsons Psalmer blev der sunget: „Saa kom forønskede Dødens Stund“ og „Nu har jeg vunden“.

Brorsons gamle Moder fulgte ham i Døden et kvart Aar senere, den 4. Juli, og blev begravet ved hans og Nicolai Brorsons Side.

Paa hans Gravsten, et anseligt Sandstensmonument, der endnu er at se paa Varde gamle Kirkegaard, satte Rektor L. Hanssen i Ribe, der havde været Discipel i Ribe Latinskole, mens Brorson var Hører, og som senere blev dennes Kollega sammesteds,¹⁾ de sande Linier:

Ei Avind Selv saaes smile ved Din Død,
men Armods, Dyds og Venskabs
Taare flød.

(Hvor intet andet anføres, er Kilden til denne Fremstilling Universitetsbibliothekets Haandskriftsamling *Addimenta No. 620 in 4°*, hvor Universitetsbibliothekar, Professor P. G. Thorsen (1811—83), der var barnefødt i Varde, har samlet en Mængde „Brorsoniana“, dels i Original, dels i Afskrift, saaledes Brorsons Prædikener, hans Betænkning over den hollandske Kirkestrid, Digte, et enkelt Brev, en Silhouet, Sørgedigte fra hans Død og Begravelse, forskellige Optegnelser om Brorson, bl. a. nogle interessante Meddelelser af en anonym Vardeborger, samt en paabegyndt, men desværre ikke fuldført Levnedsskildring af Brorson ved P. G. Thorsen m. m.)

---

¹⁾ Ribe Skoleprogram 1824 Side 38 og 1830 Side 35.